

Jure Bevc REŠEVANJE V TURČIJI

Pred par leti, morda je bilo to konec 2021 – koronska leta so se zlija v eno – smo se Matic, Špela, Darja in jaz včlanili v italijansko reševalno službo (CNSAS: Corpo Nazionale Soccorso Alpino e Speleologico). Skupaj imamo namreč kar nekaj jamarskih veščin, ki bi jih lahko ponudili v primeru nesreče, sploh globoko, vrata nekaterih ostalih, lokacijsko bližjih reševalnih enot pa so nam trenutno zaprta.

In tako se je napletlo, da smo bili 3. septembra lani preko WhatsAppa obveščeni o nezgodi v tisoč metrov globoki turški jami, ki sliši na ime Morca (izgovori se približno Morća). Tam naj bi ameriški jamar skoraj na dnu jame dobil gastroenteritis. Matic in Špela sta bila tedaj ravno na dopustu na Sardiniji, Špela je bila zapovrh še brez potnega lista, ravno tako Darja. Brez potnega lista pa v Turčijo Slovenci ne moremo, tudi če gori voda ali se zgodijo želodčne krvavitve. Tako sem bil od naših članov na voljo samo jaz.

Pripravil sem pasoš, gate in jamarško opremo in čakal. In čakal. Zapleti diplomatskega okusa so povzročili, da se odhod ni zgodil ne takoj ne kmalu. Z

WhatsApp v glavo so leteli mnogi scenariji, ki so en za drugim doživeli klavrn konec. Peljala naj bi nas ameriška vojska. Šli bomo s civilnim letalom. Helikopter? Ladja? Avto? Peš??

Na koncu je obveljala nekakšna kombinacija različnih prevoznih sredstev: iz stanovanja do avta peš. Nato vožnja z osebnim avtom čez mejo do Padrič, kjer ima CNSAS bazo. Tam sem se pridružil še dvema sotrpinoma, Giustu in Wandi, usedli smo se v rumenega Amaroka in se odpeljali do letališča Pratica di Mare v bližini Rima, kjer smo se pomešali med ostale iz italijanskega kontingenta (skupaj nas je bilo »Italijanov« 46), se po nekaj čakanja posedli v vojaško transportno letalo in šli v Turčijo. Od enega do drugega letališča smo se peljali z avtobusom, nato pa nas je helikopter dvignil do baznega tabora, ki je bil tik ob vhodu v jamo. Vse skupaj je trajalo slabih 27 ur, med katerimi sem uspel za kakih 15 minut celo zatisniti oči.

Postavili smo šotore – sam sem se odločil, da mi ne bo hudega, če spim kar pod tendro – in nadaljevali s čakanjem. Čas smo preganjali na različne načine, predvsem

z zadovoljevanjem fizioloških potreb, kot sta spanje in hranjenje. V preostanku časa, ki ga nismo preživeli v jami, pa smo šli vsak po svoje tudi malo raziskovat okolico, ki je res fascinanta. Kraška planota dobrih dva tisoč metrov nad morjem se razteza po več kot tisoč kvadratnih kilometrih. Jama leži na meji med površjem, ki spominja na Kanin in je polno vhodov, ter kamnito puščavo, kjer je vse bolj kot ne zasuto, vzpetine pa so apnenčasti stolpi, ki so še najbolj podobni pomanjšani verziji arizonskega Monument Valleyja. Zelo me je navdušilo tudi veliko število oken v stenah. Na sami planoti naselij ni, je pa tam precej pastirjev s čredami ovac in koz, ki se prehranjujejo z ... ne vem čim. Bivanje v taboru nam je popestril potepuški kuža, ki mu je bil cel cirkus precej všeč. Z jamarškega vidika planota ni dobro raziskana, potencial pa je praktično neomejen.

Odločeno je bilo, da grem v jamo kot del

Dvig nosil iz jame.

FOTO: SEBASTIANO MORANDI, CNSAS

FOTO: JACOPO ELIA, CNSAS

Zgoraj: terapija med reševanjem.

Spodaj: transport do baznega tabora s helikopterjem.

Naslednja stran: Zaključni sestanek in trepljanje po ramenih.

prve italijanske ekipe za izvek (prej je bila v jami že ena italijanska ekipa, vendar se nosila takrat še niso premikala). Našo ekipo je vodil Roberto Antonini, v jamo pa smo spremljali tudi zdravnika Rina Breganija. Štart je bil predviden za 10. september ob dveh zjutraj, cilj pa premakniti nosila od -680 metrov do koder bo pač šlo.

V jamo smo šli lahki. Večino teže transportke je tvorila voda, ki smo jo zaradi grozljive higienske situacije v jami notri tovorili v plastenkah. Po nekaj urah smo bili na bivaku na -680 metrih, kamor so

približno ob našem vstopu v jamo prispela nosila na hrbtih hrvaško-bolgarske ekipe. Nekaj znanih obrazov in pozdravov in začeli smo se pripravljati na izvek.

Zadeva je tekla kot po maslu – italijanski reševalci so mojstri improvizacije. Kot jim narekuje doktrina, vse manevre postavljajo sproti. Sam sem bolj ali manj tovoril robo gor in dol, kar je bila odlična izraba mojih prednosti in relativno slabega poznavanja manevrov. To je botrovalo tudi lahkim transportkam.

Prva ovira je bil ozek meander z vodo po tleh. Tam je šlo kar počasi. Par štrikov višje smo ob dovoljenju zdravnika dali nesrečnega Marka ven iz nosil, ga oblekli v nekaj, v čemer je izgledal kot povečana verzija triletnika v smučarskem pajacu, in kar naenkrat je šlo hitreje. Še dobro, na nekaj ozkih mestih bi imeli s ponesrečenecem v nosilih verjetno hude težave.

Na manevrih smo se izmenjevali kot gosence na tanku in sčasoma sem tudi jaz, zelenec in šerpa, prišel na vrsto.

Na tem mestu velja nekaj povedati o jezikovnih preprekah. Sam ne govorim italijansko, razen nekaj malenkosti (če bi se kdaj znašel sam sredi Perugie, ne bi na primer ostal lačen ali žejen, ne bi pa si znal naročiti prevoza domov). Italijani med drugim pregovorno slovijo po tem, da niso ravno večši angleščine. Na začetku so se večinoma vsi spretro pretvarjali, da

FOTO: ANDREA BENEDETTINI, CNSAS

Foto: JURE BEVC

angleško ne znajo. Na koncu odisejate jih je angleško znala takole na oko dobra polovica. Sam pa sem se naučil nekaj malega italijansko.

Postavim torej manever, nosila pridejo do mene in Roberto, ki je spremljal nosila reče: »Cala.« Dvignem še malo in Roberto čedalje bolj govori »Cala! Cala!«. Mislim si, da ne dvigam dovolj hitro. Potem pa se v mojih možganih prebudi center za italijanščino in mi pove, da »cala« pomeni »spuščaj«. Na koncu smo nosila uspešno spravili skozi, sem se pa malo bolj namatral, kot bi bilo treba. Ne moj najboljši trenutek, je bilo pa pri naslednjih manevrih boljše.

Kakih deset ur po startu smo bili z nosili na bivaku na -500 metrih. Zadnji detalj je bil manevriranje nosil med kakci. Nekaj metrov višje smo delo predali naslednji ekipi in se opotekli ven iz jame. Sam sem zvezde ponovno ugledal skoraj natanko 24 ur po vходу v jamo, pojedel približno pol kilograma testenin in šel spat. Pri precej počasnem izhodu mi ni pomagalo dejstvo, da se mi je takoj po startu manevrov strgal pantin.

Še 24 ur kasneje je bil tudi Mark spet zunaj. Transport je potekal hitro in brez večjih zapletov. Zunaj je bila kakopak norišnica, povsod novinarji. Sam sem dogajanje spremljal bolj od daleč.

Ko se takšno reševanje zaključi, je seveda

potrebno spraviti vse prisotne domov, kar je zame trajalo približno tri dni. Ponesrečenec pride iz jame, helikopter ne leti več, novinarski interes upade in popoldne na dan izveleka smo se kot zadnja skupina, ki je bila še prisotna v okolici jame, začeli spraševati, ali bomo še kdaj ugledali rodno grudo. Pa so po nas prišli štirikolesniki (kakopak s prižganimi utripajočimi lučmi, čeprav jih tam gori ni nihče videl) in po vratolomni, več ur trajajoči vožnji smo prispeli v mesto Anamur na sredozemski obali. Sam sem dobil častno mesto najprej v prtljažniku, ko smo presedlali na avtobus, pa na kupu nahrbtnikov med prvimi sedeži in sprednjimi vrati. Od tam sem lahko dobro videl čisto vsako črmino na robu ovinka, v katero nas je skoraj odpeljal voznik, pa so se nato kolesa le odzvala premikanju volana in smo drveli po makadamski cesti, polni lukenj, naprej v noč, ki so jo komaj delujoče luči le slabo osvetljevale. Po kratki noči v nekakšnem študentskem domu so nas z avtobusom spravili nazaj do letališča v Alanyi, kamor smo prileteli pet dni nazaj. Nato pa seveda nismo takoj dobili leta. Zaplet se je reševal po kosih, skupinice italijanskih reševalcev so odhajale v oddaljene destinacije. Monako, Frankfurt, Köln, le London je odpadel, ker italijanski državljani v Turčijo lahko potujejo samo z osebno izkaznico, za pot v Združeno kraljestvo pa potrebujejo

potni list. Mislim, da me je prvič v odrašlem življenju mučilo domotožje. Na koncu smo dobili še kar ugodno varianto z nočnim postankom v Istanbulu, kjer smo se nadejali vsaj sprehoda po mestu. Žal nismo pristali na glavnem letališču, tako da je tudi to odpadlo in smo raje poskušali zaspati na neudobnih letaliških sedežih. Nato smo odleteli v Bergamo, kjer nas je že čakal rumeni Amarok in domov sem prišel tistega dne zvečer.

Če po morda raztresenem pisanju nekoliko strnem vtise. Najbolj adrenalinski del je bil vsekakor vožnja s planote v dolino. Jama je krasna, nisem pa zaznal kakšnega hudega prepaha. Sam sem se veliko naučil, poleg reševalnih zadev predvsem to, da lahko cel teden preživim z zelo malo spanca. Pa tudi malo italijansko. Zanimivo je bilo videti, kako takšno reševanje deluje. Iz poklicnega življenja imam izkušnje z vodenjem projektov in zanimivo je bilo potegniti mnoge vzporednice, tako pri stvareh, ki so funkcionirale dobro, kot pri zapletih, ki se vedno zgodijo in iz katerih se morajo tudi organizacije kaj naučiti. Delo v naši jamski ekipi je potekalo na takem nivoju uigranosti, ki ga težko vidiš kje drugje, tudi vodenje ekipe je bilo perfektno. In kar je najpomembnejše, v Turčiji smo opravili nalogo, s katero smo odšli tja dol. Ponesrečeni Mark je, kolikor mi je znano, kmalu popolnoma okreval. ■